

Komparativ forsvarsanalyse af landene i Danmarks nærområde

ved Mads S. Mikkelsen, cand.scient.pol.

Formål

- **Formål:** Overblik over, hvordan landene har styrket deres militære forsvar som følge af den forværrede sikkerhedssituation siden Ruslands invasion af Ukraine/Krim i 2014.
- Vurdering af, hvordan Danmarks tiltag på forsvarsområdet matcher de øvrige landes med fokus på militære kernekapaciteter.
- **Omfattede lande:** Norge, Sverige, Finland, de baltiske lande, Polen og Tyskland.
- Delkonklusioner, konkrete eksempler og samlede konklusioner.
- Baseret på omfattende kildemateriale fra åbne kilder.

Delkonklusioner I

- Alle landene bortset fra Danmark og Tyskland, har siden 2014 opfattet deres sikkerhedspolitiske situation som stærkt forværret. Dog historisk tysk reaktion efter den russiske invasion af Ukraine i 2022.
- Samtlige lande har, med Tyskland som delvis undtagelse, styrket deres forsvar tidligere, hurtigere og mere gennemgribende end Danmark.
- Samtlige NATO-lande i Danmarks nærområde – undtagen Danmark og Tyskland – lever op til NATO's 2% målsætning. Tyskland kommer op på 2% i 2023 og Danmark i 2033.
- Forsvarsudgifternes andel af BNP er den bedste parameter til sammenligning af den nationale vægtning af militære forsvar. Neutraliserer forskellene i landenes velstand og købekraft = købekraftsparitet. Forsvarsudgifter i US\$ pr. indbygger er ikke brugbar til sammenligning, da den netop ikke neutraliserer forskellene i købekraft.

Delkonklusioner II

- Store forskelle i landenes evne til at omsætte forsvarsbudgetter til militære kapaciteter. Det mest effektive forsvar, måske globalt set, er Finlands, mens Danmark og Tyskland er i den modsatte ende af skalaen.
 - De baltiske lande satser primært på deres landmilitære styrker - bl.a. pga. deres begrænsede økonomiske midler og geografiske beliggenhed.
- Målt på relevante komparative parametre **har det danske forsvar langt færre og mindre kapaciteter end landene i vores nærområde**. Danmark det land, der har mindst bredde i kapaciteterne.
- Eksempelvis er Danmark det eneste land i nærområdet, der hverken råder over feltluftværn eller langtrækkende landbaseret luftværn, og Danmark er det eneste land, der ikke råder over skibe, der er bygget til at gennemføre egentlige militære operationer i Østersøen i krise- og krigstid.

Delkonklusioner III

- Sammenlignes hærstyrkernes kampkraft og logistiske/personelmæssige udholdenhed, er **Danmark det eneste land i nærområdet, der ikke råder over en reserve med færdiguddannede og indsatsklare enheder på bataljonsniveau**, der kan mobiliseres i krise- og krigstid.
- **Dansk forsvars (og det tyskes) beskedne ydeevne skyldes primært at værnepligten ikke udnyttes militært**, og at tidligere kontraktansat personel ikke konsekvent indgår i Forsvarets reserve. Fravalget af værnepligtsbaserede reserveenheder, der i Danmark var og i nabolandene er **et yderst effektivt og prisbilligt supplement til stående enheder** = nedsætter Forsvarets effektivitet betragteligt.
- Rusland har i den seneste årrække simuleret angreb på Finnmarken, Gotland og Bornholm. En russisk besættelse af disse områder vil fjerne NATO's muligheder for at forstærke Baltikum i en krise-/krigssituation. **Norge og Sverige har styrket forsvaret af Finnmarken og Gotland = Bornholm er det svage led**

Uddybende eksempler – Norge og Sverige

- Riksdagen/Stortinget godkendte i 2017/2018 – efter en **åben offentlig debat** af omfattende analyser og forslag – rullende 10-års planer for kraftig styrkelse af de to landes forsvar inkl. styrket og forlænget værnepligt.
- De to lande har nu i alle tre værn et **mix af kontrakt-/fastansat militært personel og værnepligtige med 6-16 mdr's tjenestetid** – f.eks. anvender Norge værnepligtige til supplement af fast-/kontraktansat personel i Flyvevåbnet, og ditto i Søværnets fregatter, ubåde mv.
- Landenes reserver er kraftigt stigende, og består af tidligere kontraktansat personel og hjemsendte værnepligtige, der indgår i **samlede, færdiguddannede og indsatsklare enheder**. Reserven giver de to landes forsvar stor dybde/udholdenhed.

Uddybende eksempler – materiel og beredskab

- **Fordeling af slid på materiel:** De øvrige landes forsvar har mere materiel end der bruges i det daglige, da der materiel på depot til mobilisering. Materiellet cirkuleres, så slid/afskrivninger fordeles på 'bredere materielmæssige skuldre', og det får en længere levetid. Udfordring pt. i DK er, at det meste materiel bruges hele tiden = stort slid og for kort levetid
- **Højt beredskab i reserveenheder:** De øvrige landes reserveenheder har (med Tyskland som delvis undtagelse) et højt beredskab. F.eks. er beredskabet i de øvrige landes brigader typisk under en uge (hvilket også var tilfældet i den danske Hærs brigader indtil midten af 1990'erne), ligesom det også er højt i reserveenheder i de øvrige værn. Der er desuden tilstrækkelige beholdninger af ammunition mv.
- **Lavt dansk beredskab:** 1. Brigades beredskab er 180 dage = brigaden er reel irrelevant. Skyldes manglende ammunitionsbeholdninger, og at brigadens mobiliseringskompagnier med værnepligtige kun uddannes 8 måneder, og derfor skal bruges 4 måneder i krise-/krigstilfælde til færdiguddannelse. Totalforsvarsstyrkens mandskab vil også kræve 6-8 ugers supplerende uddannelse for at være klar.

Samlede konklusioner

- Det danske forsvar har langt færre og mindre kapaciteter/materiel end landene i vores nærområde. Beredskabet, ammunitionsbeholdningen mv. er lav. Det medfører stor nedslidning af Forsvarets eksisterende kapaciteter og materiel.
- En væsentlig årsag er manglen på færdiguddannede og indsatsklare reserveenheder inkl. materiel på depot.
- Forsvarsudgifternes andel af BNP er den bedste parameter til sammenligning.
- I Danmark mangler – i modsætning til Norge og Sverige - en offentlig debat af Forsvarets forslag til et styrket forsvar, og der er ikke en offentlig tilgængelig 10-års plan for Forsvaret.
- Samlet set opfylder Forsvaret ikke de krav, der stilles til Danmark fra NATO – hverken ift. art. 3 (evnen til at forsvare eget territorium inkl. Bornholm) eller art. 5. (bidrage til alliansens kollektive forsvar).